

TOELICHTING VERORDENING MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING EN JEUGDHULP GEMEENTE HEUSDEN 2018

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Toepassing

De wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) en de Jeugdwet schrijven voor dat het college moet zorgdragen voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. Onder maatschappelijke ondersteuning wordt volgens de Wmo verstaan:

1. het bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld;
2. het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de leefomgeving;
3. het bieden van beschermd wonen en opvang.

Onder jeugdhulp wordt in de jeugdwet het volgende verstaan:

1. ondersteuning van en hulp en zorg, niet zijnde preventie, aan jeugdigen en hun ouders bij het verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking van de jeugdige, opvoedingsproblemen van de ouders of adoptie gerelateerde problemen;
2. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van jeugdigen met een somatische, verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt, en
3. het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van de persoonlijke verzorging gericht op het opheffen van een tekort aan zelfredzaamheid bij jeugdigen met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking of een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt.

In het beleidsplan 'Beleidskader Transitie Sociaal Domein Heusden' is vastgelegd hoe de gemeente invulling geeft aan deze opdracht. Naast dit beleidsplan, moet de gemeenteraad bij verordening een aantal zaken regelen die noodzakelijk zijn om de wet en het beleidsplan uit te kunnen voeren. In de Verordening Wmo en jeugdhulp gemeente Heusden 2017, worden deze zaken geregeld.

Artikel 2 Begrippen

- b. algemene voorziening; het gaat hier om een voorziening of maatregel die normaal in de maatschappij aanwezig en beschikbaar is en door iedereen die daar behoefte aan heeft op eenvoudige wijze te krijgen of te gebruiken is, dus zonder een ingewikkelde aanvraagprocedure.
- c. algemeen gebruikelijke voorziening; het is niet de bedoeling dat de gemeentelijke overheid voorzieningen verstrekt, waarvan gelet op de omstandigheden van de cliënt, aannemelijk is te achten dat deze daarover, ook als hij of zij geen beperkingen had, zou (hebben kunnen) beschikken. Bij de beoordeling of sprake of de cliënt over de voorziening zou (hebben kunnen) beschikken als hij geen beperkingen zou hebben gehad, kunnen de volgende criteria een rol spelen:

- Is de voorziening gewoon te koop?
 - Is de prijs van de voorziening vergelijkbaar met soortgelijke producten die algemeen gebruikelijk worden geacht?
 - Is de voorziening specifiek voor personen met een beperking ontworpen?
- f. inwoner; voor wat betreft de definities van jeugdige, ouder, pleegouder en woonplaats wordt verwezen naar de jeugdwet. Hierin zijn de onderstaande definities opgenomen.
- *jeugdige*: persoon die:
 - 1°. de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt;
 - 2°. de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht recht is gedaan overeenkomstig de artikelen 77g tot en met 77gg van het Wetboek van Strafrecht, of;
 - 3°. de leeftijd van achttien jaar doch niet de leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt en ten aanzien van wie op grond van deze wet:
 - is bepaald dat de voortzetting van jeugdhulp als bedoeld in onderdeel 1°, waarvan de verlening was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, noodzakelijk is;
 - vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar is bepaald dat jeugdhulp noodzakelijk is, of
 - is bepaald dat na beëindiging van jeugdhulp die was aangevangen vóór het bereiken van de leeftijd van achttien jaar, binnen een termijn van een half jaar hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is;
 - *ouder*: gezaghebbende ouder, adoptiefouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder;
 - *pleegouder*: persoon die een jeugdige die niet zijn kind of stiefkind is, als behorende tot zijn gezin verzorgt en daartoe een pleegcontract als bedoeld in artikel 5.2, eerste lid, heeft gesloten met een pleegzorgaanbieder;
 - *woonplaats*:
 - 1°. woonplaats als bedoeld in titel 3 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek;
 - 2°. ingeval de voogdij over de jeugdige berust bij een gecertificeerde instelling: de plaats van het werkelijke verblijf van de jeugdige;
 - 3°. ingeval de woonplaats, bedoeld onder 1° en 2°, onbekend is dan wel buiten Nederland is: de plaats van het werkelijke verblijf van de jeugdige op het moment van de hulpvraag;
 - 4°. ingeval de jeugdige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt: de woonplaats van de jeugdige, bedoeld in artikel 10 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.
- i. collectieve maatwerkvoorziening; tot nu toe is het collectief (vraagafhankelijk) vervoer (CVV) het meest duidelijke voorbeeld.
- k. kostprijs; hier gaat het om de kosten die de gemeente maakt voor de betreffende voorziening, waarin eventuele kortingen die de gemeente krijgt, meegenomen mogen worden.
- m. mantelzorger; het gaat hier om mensen die mantelzorg verlenen aan inwoners uit onze gemeente.
- n. melding; iedereen kan zich melden bij zijn gemeente met een hulpvraag. Door het melden maakt de cliënt de hulpvraag aan het college kenbaar. In vervolg op deze melding zal het college in samenspraak met de cliënt zo spoedig mogelijk een onderzoek (laten) instellen. Indien een ingezetene alleen informeert naar bijvoorbeeld de beschikbaarheid van een algemene voorziening of kenbaar maakt gebruik te willen maken van een algemene voorziening, is er geen aanleiding om een onderzoek in te stellen.

- v. voorliggende voorziening; voorliggende voorzieningen kunnen zijn algemeen gebruikelijke voorzieningen, algemene voorzieningen of collectieve voorzieningen. Bij deze voorzieningen is de functie bepalend: zij gaan voor individuele voorzieningen.
- w. woning; onder een woning wordt een zelfstandige woonruimte, bestemd en geschikt voor permanente bewoning, verstaan. Dat blijkt in ieder geval uit het hebben van een eigen toegang en dat geen wezenlijke woonfuncties met andere woningen worden gedeeld. Een woonschip of een woonwagen kan ook als woning worden aangemerkt. Verder geldt voor een woning wat daar naar algemeen maatschappelijk aanvaarde maatstaven onder wordt verstaan. Een woning voldoet (minimaal) aan het niveau van sociale woningbouw, hetgeen betekent dat de woning moet zijn voorzien van een woonkamer, een keuken, in pandige sanitaire ruimten (badkamer en toilet) en voldoende slaapkamers voor alle gezinsleden. Een woning waarin een cliënt woonachtig is en waarvoor hij beschikt over een persoonlijke gedoogverklaring wordt gelijkgesteld met een woning die bestemd en geschikt is voor permanente bewoning.

Artikel 3 Beschikbare voorzieningen

Dit artikel geeft voorbeelden van de door het college te verlenen maatwerkvoorzieningen en overige (jeugdhulp)voorzieningen in de vorm van algemene en voorliggende voorzieningen. In de verordening is onderscheid gemaakt tussen algemene en voorliggende voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Voor een deel van de hulpvragen zal volstaan kunnen worden met een algemene of voorliggende voorziening. Hier kunnen cliënten gebruik van maken zonder dat zij daarvoor een verwijzing of een besluit van de gemeente nodig hebben.

De gemeente bepaalt zelf welke hulp vrij toegankelijk is en welke niet. Voor de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning (ofwel maatwerkondersteuning) zal door de gemeente of door de huisarts, medisch specialist of jeugdarts en de jeugdhulpaanbieder eerst beoordeeld moeten worden of de cliënt deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben.

Artikel 4 Mandaat toekennen voorzieningen

In de praktijk zal het college de beslissing over het inzetten van jeugdhulp niet zelf uitvoeren, maar mandateren aan deskundigen. Het college van Heusden heeft in de vergadering van 8 december 2015 besloten om de manager van Bijeen mandaat te verlenen, met de bevoegdheid van ondermandaat aan aangewezen personen binnen het mandaatteam van Bijeen, voor de verstrekking van een maatwerkondersteuning in het kader van het sociaal domein en binnen de vastgestelde beleids- en financiële kaders.

Hoofdstuk 2 Integrale benadering

Artikel 5 Melding

De cliënt doet een melding van een behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, de hulpvraag. De melding is niet gebonden aan een vorm of locatie. De melding kan elektronisch of telefonisch worden gedaan en zowel op het gemeentehuis als bijvoorbeeld op locatie. De melding kan door of namens de cliënt worden gedaan, wat betekent dat ook iemand uit de omgeving van de cliënt als vertegenwoordiger kan optreden.

In lid 2 worden de verplichtingen voor het college opgenomen. Het college moet een cliënt melden dat deze een eigen plan (persoonlijk plan zoals genoemd in artikel 2.3.2 van de Wmo) kan indienen en dat deze recht heeft op onafhankelijke cliëntondersteuning (zoals opgenomen in artikel 2.2.4 lid 1a van de Wmo).

Artikel 6 Ondersteuning in spoedeisende situaties

Het gaat in dit artikel bijvoorbeeld over situaties waar de veiligheid van inwoners in het geding is. In dat soort gevallen kan er direct de benodigde ondersteuning ingezet worden.

Artikel 7 Onderzoek

Het onderzoek vormt de kern van de procedure. Het gesprek wordt in de Wmo of Jeugdwet niet expliciet genoemd, maar impliciet wordt er vanuit gegaan dat persoonlijk contact tussen gemeente en cliënt plaatsvindt. Voor een zorgvuldig te nemen besluit is het van belang dat alle feiten en omstandigheden van de specifieke hulpvraag worden onderzocht.

Het tweede en derde lid dienen ter voorbereiding van het gesprek waarbij voor het onderzoek naar aanleiding van de melding relevante bekende gegevens in kaart worden gebracht, zodat cliënten niet worden belast met vragen over zaken die bij de gemeente al bekend zijn en een goede afstemming mogelijk is met eventuele andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning of werk en inkomen. De regels met betrekking tot de privacy van betrokkenen en gegevensuitwisseling die gelden op grond van de Jeugdwet en de Wet bescherming persoonsgegevens zijn hierop van overeenkomstige toepassing. Indien gegevens nodig zijn waartoe het college geen toegang heeft in verband met de privacyregels, kan het college de jeugdige of zijn ouders vragen om toestemming om deze op te vragen of in te zien.

Het vooronderzoek kan afhankelijk van de inhoud van de melding meer of minder uitgebreid zijn en omvat ook de uitnodiging voor het gesprek. In lid 5 wordt beschreven welke zaken tijdens het onderzoek in ieder geval aan bod moeten komen. Het gesprek is hoofdregel en hoeft uiteraard niet plaats te vinden als dit niet nodig is (zie het zesde lid). Het kan bijvoorbeeld om een cliënt gaan die al bekend is bij de gemeente en een eenvoudige 'vervolgvraag' heeft.

Artikel 8 Verslag en aanvraag

Dit artikel is opgenomen in het belang van een zorgvuldige dossiervorming en een zorgvuldige procedure. Er wordt geborgd dat altijd een verslag in de vorm van een persoonlijk plan wordt opgemaakt en wat er ten minste in het plan opgenomen moet zijn. De gemeente moet aan de cliënt een weergave van de uitkomsten van het onderzoek verstrekken om hem in staat te stellen een aanvraag te doen voor een maatwerkvoorziening. Een goede weergave maakt het voor de gemeente inzichtelijk om een juiste beslissing te nemen te nemen op een aanvraag en draagt bij aan een inzichtelijke communicatie met de cliënt. Bij meer complexe onderzoeken zal uiteraard een uitgebreidere weergave noodzakelijk zijn.

De gemeente kan de schriftelijke weergave van de uitkomsten van het onderzoek gebruiken als een met de cliënt overeengekomen plan voor het bevorderen van zijn zelfredzaamheid en participatie waarin de gemaakte afspraken en de verplichtingen die daaruit voortvloeien, zijn vastgelegd. Het is in dat geval passend dat het college en de cliënt dit plan ondertekenen. Om snel te kunnen handelen is een termijn van 2 weken genoemd voor de ondertekening van het plan. In sommige gevallen, wanneer ook de zorgaanbieder betrokken is bij de concrete invulling van het plan, en/of wanneer er sprake is van een pgb dient het persoonlijk plan aangevuld te worden met het ondersteuningsplan en/of budgetplan

In Heusden is er gekozen om vanaf 1 januari 2015 zoveel mogelijk beschikkingsvrij te gaan werken. Dit wil zeggen dat een beschikking alleen wordt afgegeven wanneer de cliënt hier zelf om vraagt of wanneer er geen overeenstemming bereikt wordt tussen de cliënt en de medewerker van het wijkteam. Als de cliënt en de medewerker van het wijkteam het eens zijn over het ondersteuningsaanbod voor de cliënt en de cliënt dus niet van plan is bezwaar te maken, heeft een

beschikking uit het oogpunt van rechtsbescherming geen toegevoegde waarde. Wanneer een cliënt later toch terug komt op het door hem of haar geaccepteerde ondersteuningsaanbod, kan contact worden opgenomen met het wijkteam en zal opnieuw een gesprek plaatsvinden.

Artikel 9 Verstrekking

In dit artikel is het algemene afwegingskader dat in de Wmo is opgenomen uiteengezet. De nadruk ligt op de eigen kracht en hulp van anderen. De maatwerkvoorziening vormt slechts het sluitstuk van de maatschappelijke ondersteuning. Gemeentelijke vrijheid is nodig omdat de behoeften van inwoners per gemeente kunnen verschillen en de sociale en fysieke infrastructuur per gemeente anders is. Ook het aanbod van algemene voorzieningen is niet in iedere gemeente gelijk. De gemeente moet wel aan de hand van geschikte en toepasbare criteria meer in detail en concreet nader afbakenen in welke gevallen iemand een maatwerkvoorziening kan krijgen.

In het eerste lid wordt aangegeven dat het niet de bedoeling is dat de gemeentelijke overheid algemeen gebruikelijke voorzieningen verstrekt. De beoordeling of sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening voor de cliënt ziet op het beantwoorden van de vraag of de cliënt over de voorziening zou (hebben kunnen) beschikken als hij geen beperkingen zou hebben gehad. Bij die beoordeling kunnen, zo blijkt uit de jurisprudentie, de volgende criteria een rol spelen: Is de voorziening gewoon te koop? Is de prijs van de voorziening vergelijkbaar met soortgelijke producten die algemeen gebruikelijk worden geacht? Is de voorziening specifiek voor personen met een beperking ontworpen? Ook in situaties waarin sprake is van risicosfeer kan het college de aanvraag om een maatwerkvoorziening weigeren. Dit kan ook in situaties waarbij de cliënt, voorafgaand aan de melding dan wel de aanvraag, al de gevraagde maatwerkvoorziening heeft gerealiseerd.

Voorzieningen die in het kader van deze verordening worden verstrekt dienen naar objectieve maatstaven gemeten zowel compenserend als de meest goedkope voorziening te zijn. Eigenschappen die kostenverhogend werken zonder dat zij de voorziening meer adequaat maken, zullen in principe niet voor vergoeding in aanmerking komen. Wel is het denkbaar dat een product dat duurder is dan een vergelijkbaar product, langer meegaat en dus uiteindelijk goedkoper is. Met nadruk wordt hierbij gesteld dat met het begrip compenserend bedoeld wordt: volgens objectieve maatstaven nog toereikend. Wat betreft het kwaliteitsniveau waarvan uitgegaan kan worden, moge het duidelijk zijn dat bij een verantwoord, maar ook niet meer dan dat, niveau dient te worden aangesloten. Het is uiteraard wel mogelijk een compenserende voorziening te verstrekken die duurder is dan de goedkoopst compenserende voorziening, mits de belanghebbende bereid is het prijsverschil uit eigen middelen te betalen.

Een aanvraag kan geweigerd worden als het gaat om een vergoeding of verstrekking die reeds eerder heeft plaatsgehad, terwijl het de cliënt verwijtbaar is dat het middel verloren is gegaan, bijvoorbeeld door roekeloosheid of verwijtbare onachtzaamheid. Ook hier kan de eigen verantwoordelijkheid van een cliënt een rol spelen. Indien bijvoorbeeld in een woning een verstelbare keuken of een andere dure voorziening is aangebracht heeft dit gevolgen voor de te verzekeren waarde van de opstal. Dit risico dient in de opstalverzekering gedekt te worden. Indien vervolgens bij brand blijkt dat de woning onvoldoende verzekerd is, dan kan op dat moment geen beroep op deze verordening worden gedaan.

Artikel 11 Maatwerkvoorziening via een pgb

Het college kan op grond van artikel 2.3.6 van de Wmo en artikel 8.1.1 van de Jeugdwet een pgb verstrekken. Van belang is dat een pgb alleen wordt verstrekt indien de cliënt dit gemotiveerd vraagt. In dat geval dient de cliënt, door middel van een budgetplan, duidelijk te maken waaraan het pgb besteed gaat worden en dat de cliënt in staat is om alle rechten en plichten verbonden aan het pgb uit te voeren.

In het derde lid wordt vastgelegd dat voor een pgb voldoende moet zijn om een adequate voorziening te bekostigen en dat het niet meer bedraagt dan de kostprijs. Ook is vastgelegd dat voor een pgb dat wordt ingezet binnen het sociaal netwerk, een lager tarief wordt vastgesteld. Wel is de regering van mening dat de beloning van het sociale netwerk in elk geval beperkt moet blijven tot die gevallen waarin het de gebruikelijke hulp overstijgt en dit aantoonbaar tot betere en effectievere ondersteuning leidt en aantoonbaar doelmatiger is.

Artikel 12 Regels hoogte pgb

Gemeenten hebben de mogelijkheid om differentiatie aan te brengen in de hoogte van het pgb. Gemeenten kunnen verschillende tarieven hanteren voor verschillende vormen van ondersteuning en voor verschillende typen hulpverleners. Hoe deze tarieven worden berekend, staat weergegeven in dit artikel.

Artikel 14 Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering

Van inwoners wordt verwacht dat ze een eigen verantwoordelijkheid hebben bij het doorgeven van wijzigingen in de situatie, die ook van invloed zijn op de ondersteuning die zij ontvangen. Die eigen verantwoordelijkheid geldt ook bij besteding van een toegekend pgb. In dit artikel zijn ook de plichten die daaraan verbonden zijn opgenomen. Zo is geconcretiseerd welke termijn is verbonden aan de besteding van het persoonsgebonden budget. Dit dient de rechtszekerheid en voorkomt de situatie waarin het recht oneindig open zou moeten staan. In lid 6 wordt het collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV) uitgesloten van een pgb. Dit omdat de uitvoering van deze maatwerkondersteuning alleen in de vorm van zorg in natura mogelijk is.

Hoofdstuk 3 Bijzondere bepalingen Wmo

Artikel 16 Criteria woonvoorzieningen

Bij woonvoorzieningen gelden wat aanvullende criteria. In het eerste lid van dit artikel wordt vastgelegd dat er bij het vaststellen van de hoogte van een vergoeding, rekening kan worden gehouden met de normale afschrijving. Een badkamer of keuken die al op leeftijd is en toe is aan vervanging, hoeft niet geheel op kosten van de Wmo aangepast te worden. In lid twee van dit artikel wordt nader ingegaan op deze algemene gebruikelijkheid. Bij de afweging of iets algemeen gebruikelijk is zal de volgende vraag gesteld moeten worden: zou een gezond persoon in, grofweg, dezelfde situatie de keuken of badkamer ook renoveren. Daarbij moet gekeken worden wat gangbaar is in de maatschappij voor een persoon als cliënt zonder beperkingen (wat behoort tot het gangbare bestedingspatroon van een persoon als cliënt). Het is daarbij niet vreemd dat een badkamer na verloop van tijd wordt gerenoveerd, daarvoor hoeft niet altijd iets kapot of niet meer functioneel te zijn. De crux zit dus, zoals zo vaak in de Wmo, in het onderzoek naar de feiten en omstandigheden van het geval en de motivatie van het besluit. Er kan nooit in zijn algemeenheid gezegd worden dat renovatie een badkamer, ouder dan 20 jaar, algemeen gebruikelijk is.

Artikel 17 Afschrijving woonvoorziening

In dit artikel worden regels gesteld rondom de afschrijving van een woonvoorziening die op basis van de Wmo is toegekend. Hierbij wordt rekening gehouden met de eventueel betaalde eigen bijdrage door het percentage van de restitutie op maximaal 80% vast te stellen.

Hoofdstuk 4 Overige bepalingen

Artikel 20 Kwaliteitseisen maatschappelijke ondersteuning

In het eerste lid is een aantal voor de hand liggende kwaliteitseisen uitgewerkt. Het in het derde lid genoemde jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek is verplicht op grond van artikel 2.5.1, eerste lid, van de wet.

Artikel 23 Verhouding prijs en kwaliteit levering voorziening door derden

Om te voorkomen dat alleen gekeken wordt naar de laagste prijs voor de uitvoering worden in dit artikel een aantal andere aspecten genoemd waarmee het college bij het vaststellen van tarieven (naast de prijs) rekening dient te houden. Hiermee wordt bereikt dat een beter beeld ontstaat van reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Uitgangspunt is dat de aanbieder kundig personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. Hiervoor is ten minste een beeld nodig van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

Hoofdstuk 5 Klachten, medezeggenschap, inspraak en waardering

Artikel 25 Evaluatie

Deze evaluatie zal ook ter info verzonden worden aan de Wmo-adviesraad.

Hoofdstuk 6 Overgangsrecht en slotbepalingen

Artikel 29 Nadere regels en hardheidsclausule

Juist omdat het in de Wmo en in de Jeugdwet om maatwerk gaat zal het college er niet aan ontkomen om, ook al is er een zorgvuldige afweging gemaakt, uiteindelijk toch te beoordelen of deze afweging niet leidt tot onbillijkheden van overwegende aard. Deze afweging zal minder vaak voorkomen dan in normale omstandigheden te verwachten is. Immers, bij de afwegingen gaat het al om een zeer persoonlijke beoordeling. Als desondanks die zeer persoonlijke afweging toch nog sprake is van een niet billijke situatie is de hardheidsclausule een vangnet. Daarbij kan de aanvrager ook een beroep doen op deze clausule. Wordt de hardheidsclausule vaker voor één onderwerp gebruikt dan kan men zich afvragen of het beleid te zake niet aangepast zou moeten worden.